

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

VIII. Disputatur de Arca, in qua reconditi fuisse seruntur Libri Canonici.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

hæc scripta sunt, Hierosolymitanam Synagogam de rebus divinis consulebant, ejusque decreta sequebantur. Quamobrem etsi libros quosdam habebant in pretio, cujusmodi fuerunt illi, qui dicti sunt *σοφιστικοί*, & *ἀκανόνιστοι*, & *ἀντιλογόμοι*, quosque ab Hellenistis acceptos Ecclesia Christi multo post in suum Canonem admisit, numquam tamen ab ipsis pro Canonicis, & *ἐκκλησιαστικαῖς*, ac *ἱεροῖς* habiti sunt, cum nec eos Hierosolymitana Synagoga consecrasset, nec id juris ipsi sibi arrogarent. Profecto si in Hellenistarum Canone habuissent locum, eundem & in Canone vetustiorum omnium Christianorum tenuissent; quod fuit secus: nam prioribus Ecclesie sæculis à multis repudiati sunt, & inter apocryphos habiti; at eos demum suscepit univèrsa Christi Ecclesia, & in suum Canonem dedicavit. In jura quippe & auctoritatem prisca Synagogæ successit Ecclesia, deque libris arbitria facere ipsam jus fasque fuit. Itaque suum ipsa sibi concinnavit Canonem, & à piis omnibus suscipi iussit.

Disputatur de Arca, in qua reconditi fuisse feruntur Libri Canonici. VIII Operæpretium hic me facturum puto, si quæfivero quamobrem Canonici Libri intra Arcam, Apocryphi vero extra Arcam fuisse dici soleant. Ac veterum scripta Auctorum memoria repetenti mihi primus omnium occurrit Epiphanius, qui id affirmaverit in libro De ponderibus & mensuris: librum enim Sapientie, & Ecclesiasticum, quamvis utiles, & Canonicorum albo seclusos fuisse ait: *ὁ δὲ*, inquit, *ἐν τῇ ἀρχῇ (ἡ ἄρκα) οὐκ ἀνετίθησαν, ὅτι ἐν τῇ ἁγίᾳ δόξῃ κεισώτη.* Quamobrem & in Aron repasiti non sunt, hoc est in Arca Fœderis. Quod dictum sic expressit Johannes Damascenus: *ἢ ἡ πανάρετος, ταπεινὴ ἢ σοφία τῆ σολομώντος, ἢ ἡ σοφία τῆ ἰσοῦ, ἐκείνη ἢ ἡ ἡμεῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεθμοῦ,* ἢ *ἡ ἐκείνη ἐν τῇ κεισώτῃ.* At Panaretus, hoc est Sapientia Salomonis, & Sapientia Jesu, egregia quidem virtutis præcepta continent, & pulchra sunt, sed non numerantur, neque in Arca habebantur. Hinc liquet emendandos esse vulgatos Epiphanius Codices, in quibus particula inficialis desideratur, & hæc ita leguntur, *ἐν τῇ ἀρχῇ ἀνετίθησαν.* Et in Aron repasiti sunt. Unde male colligit Scaliger *σοφιστικοί* ideo esse dictos Sapientie & Ecclesiastici libros, quod intra Arcam Veteris Testamenti, in Sanctis sanctorum adytorum recondentur. Johannis Damasceni interpres Jodocus Clichthovæus Arcam Fœderis intelligendam censet, atque id magno consensu Recentiores pene omnes arripuerunt. At Judæorum varia & multiplex opinio est. Somniant quidam duas fuisse Arcas, alteram à Mose, à Beselele alteram fabricatam, hanc in Tabernaculo fuisse depositam, illam pro necessitate rerum huc illucque circumlatam; in hac reconditas fuisse Tabulas Legis integras repetitæ fabricationis, in illa Tabulas Legis contractas. Sic R. Jehuda ben Elai in Thalmudico libro שקלים, capite sexto; sic R. Bechai, & R. Selomoh Jarchi, & R. David Kimchi, sic & alii. Sententiæ autem hujus patronis quibusdam persuasum est, in Arca Mosæica præter fragmenta Tabularum fuisse etiam librum Legis. At Aben Ezra, Gerundensis, Abrabaniel, & quorum melior sententia menti, unicam fuisse Arcam volunt. Verum de rebus in ea reconditis haudquaquam inter illos convenit: quidam enim statuunt illuc conclusas fuisse Legis Tabulas utraq; & integras, & comminutas, librum Legis, virgam Aaronis, & urnam manna plenam; alii solas Tabulas, & fractas, & integras, in capsulam vero ad latus Arcæ librum Legis, Virgam, & Urnam includunt. De Tabulis fractis, Virga, & Urna nunc non quærimus; disputamus tantum de volumine Legis. Id in Arca servatum fuisse docet R. Meir in utroque Thalmude, Hierosolymitano, & Babylonico. Idem habetur in Debarim rabba, & apud Maimoniden. Hos sequitur Isaac Abrabaniel, hoc argumento, quod non minoris fuerit dignationis liber Legis ac Tabulæ ipsæ, proptereaque non alio loco fuerit asservendus. Hi omnes, ipseque adeo Epiphanius, unicum opinionis suæ præsidium collocant in celebri hoc commate Deuteronomii: *Postquam ergo scripsit Moses verba Legis hujus in volumine, atque complevit, præcipit Levitis qui portabant Arcam Fœderis Domini, dicens, Tollite librum istum, & ponite eum in latere Arcæ Fœderis Domini Dei vestri, & sit tibi contra te in testimonio.* Illic latus Arcæ interius notari censuerunt, & R. Meir aliquem Arcæ angulum intellexit vacuum à Tabulis relictum, & à volumine Legis occupatum. Verum exterius Arcæ latus designari, videntur probare verba ipsa Mosi, *כַּעַר הָאָרְוֹן*, à latere Arca, quæ usurpantur à Sacerdotibus & divinis Philistinorum, in primo libro Samuelis, cum vasa aurea, quæ solvebant Deo, apponi jubent in capsula, ad latus Arcæ. Atqui hæc in Arcam ipsam condita fuisse nullus ex Interpretibus existimavit. Docent nos præterea Tertius Regum, & Secundus Paralipomenon, non aliud fuisse quicquam in Arca Fœderis, quam duas Tabulas lapideas. Ergo Jonathan Paraphrastes in capsula, ad latus dextrum Arcæ, positum fuisse credit Sepher, hoc est, volumen Mosæicum, & R. Juda in Babylonici Thalmudis citato loco, idem supra tabellam ex Arca foris prominentem locat; & Gemara ad caput primum Babæ bathræ, & ad Thalmudis Hierosolymitani librum שקלים, vult Mosem ad latus Arcæ adtrexuisse capsulam, (גַּלְתֵּי הַסֵּפֶר) appellat,

Scalig. in Euf.

R. Bech. in Deut. 10. 1.
R. Sel. & R. Dav. Kimch. in 1. Sam. 4.
Aben Ezr. in Deut. 10. 1.
Gerund. ibid.
Abrab. in Proph. prior.

Thalm. Hier. libr. שקלים cap. 6.
Thalm. Babyl. in Baba bathr. Maimon. Pref. in Jad. Chaz. Abrab. in 1. Reg. 8. 9.
Deut. 31. 24. & seq.

1. Sam. 6. 8.

3. Reg. 8. 9.
1. Par. 5. 10.
Jonath. in Deut. 31.

appellat, hoc est *γλωσσόκομος*) in eamque suum volumen inclusisse. Locat & extra Arcam Aben Ezra, & David Kimchi, & alii. At opinantur Arabes, Phinees Dei iussu urnam conflasse æneam, reconditisque in ea quinque libris Legis, Tabulis duabus, virga Moysi, & virga Aaronis quæ frondes emiserat, & pauxillo Manna, plumbo obturasse & in speluncam abdidisse. Quæ veri speciem non habent ullam. Cum autem librum Legis, ipsa Moysi manu exaratum, se in domo Domini reperisse ait Helcias; non fimeo infossum eruisse intellige, quod postulat Chrysostomus. Videtur enim data opera absconditus fuisse codex Legis à Sacerdotibus, qui ob reverentiam sacri Voluminis nefas duxissent in locum scædum & immundum id abjicere. Legitur in Gemara Sanhedrin, septimo capite, factum id Manassis temporibus, qui cum Mosaicos libros violare instituisset, archetypum ipsum Moysi exemplar furori ejus à piis Sacerdotibus esse subductum. Inter tigna Templi occultum fuisse vult Abrabaniel: quod probabilius utique est. Quocumque abditum fuisse dicas, simul cum ipsa capsula qua inclusus erat abditum dicitur; nec enim sacratum pignus aliter haberi decebat. Ego vero in capsula illa latibulum aliquod parari potuisse censeo, cujusmodi recondendæ pretiosiori supellectili & *κρημνίστοις* fieri videmus. Illic ita delitescere potuit sacer Codex, ut spectantium oculos facile effugeret. Inde erutus est ab Helcia, cum ad instaurandum Dei cultum, sacra omnia Templi vasa, Arcamque adeo ipsam, & adtextam Arcæ capsulam diligentius lustraret. Cum ait ergo Auctor Paralipomenon, tum repertum fuisse librum Legis ab Helcia, cum pecunia Templo efferretur, non inde colligendum est in eodem loco fuisse & Librum & pecuniam, sed eodem tempore & pecuniam elatam, & Librum repertum. Ut ut est, magnam Interpretum partem id consentire videmus, non in Arca ipsa Fœderis, sed in scrinio ad latus Arcæ Mosaicas scriptiones latuisse. Concedamus tamen intra Arcæ ipsius conceptaculum servatas, non idcirco concesserimus Epiphanio & reliquos Canonicos libros illuc fuisse infartos, quod nullo sibi persuasit argumento: imo vero & falsum esse probare facile est; nam Arcam Fœderis, cum Hierosolyma à Babyloniis excinderentur, in spelunca fuisse à Jeremia absconditam, legitur in secundo Machabaico; nec inde erutum

iri, quoad congreget Deus congregationem populi, & propitius fiat. Canonicorum autem Librorum plerosque post illatam Babyloniis cladem scriptos, & Canonem ipsum multo post editum fuisse declaravimus. Quis ergo intra vel extra Arcam esse poterant, qui necdum erant? Aliam prioris similem in secundo Templo à Judæis dedicatam fuisse Rabbini volunt. At ne in eo quidem omnes consentiunt, cum è Thalmude tradant nonnulli loco Arcæ lapidem tribus digitis prominentem Judæos in terram destituisse, eique thuribulum imposuisse. At Josephus, qui unus nobis est pro millibus, conceptis verbis pronuntiat, post reditum è Babylonia nihil prorsus fuisse in adyto, quod Sancta Sanctorum appellabant: *ἐν τῷ ἁγίῳ ἁγίῳ οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐν ἀδυτῷ. Nihil prorsus in eo erat.* At in idem loculamentum, in quo repositos diximus libros Legis, conjectos quoque fuisse verisimile est reliquos Codices, simulatque ex consensu Synagogæ fuerant consecrati: direptis autem à Nabuchodonosore Hierosolymis, capsam quoque cum iis quæ inerat Voluminibus sacris perisse: verum restitutis iis post solutam Captivitatem, & composito per Esdram & Synagogam Magnam Canone, novam capsam servandis iis fabricatam esse; atque eam Arcam fuisse, qua probati & consecrati Libri continebantur; non, ut vulgo creditur, Arcam Fœderis, quæ jamdiu ablata erat, nec unquam sacris Voluminibus recondendis fuerat destinata. Præclare igitur Tertullianus, non Arcam appellavit hoc librorum receptaculum, ne falleret vocis ambiguitas, sed armarium: *Scio*, inquit, *Scripturam Enoch, quæ hunc ordinem Angelis dedit, non recipi à quibusdam, quia nec in Judaicum armarium admittitur.* Sed & ante Captivitatem Helcias Pontifex librum Legis se reperisse ait, non in Arca fœderis, sed in domo Domini: id quod à me superius observatum est. Atque hinc Augustinus libros Apocryphos ait non esse in eo Canone Scripturarum, qui servabatur in Templo populi Ebræi, succedentium diligentia Sacerdotum. Nunc quoque Judæi in Synagogis sacrum Legis volumen includunt armario, & depromunt identidem, ac populo spectandum & venerandum præbent. Cæterum non Libros solum sacros, sed eos etiam qui vulgo probarentur, & utiles esse possent, in Templo fuisse repositos & dedicatos, ex Josephi pluribus testimonio discere licet.

IX. Refellenda super sunt argumenta, quibus proposita doctrina oppugnari potest. Primum arceffi posse video ex auctoritate Veterum, qui locis à me supra notatis Esdræ quidem Canonis instauratorem appellant, Synagogæ vero Magnæ haudquaquam meminerunt. At nec Macedonum memini, cum Alexandrum Persarum domitorem appello; quamvis ad subigendos Persas, non Alexandrum solum, sed plerosque fortissimos Macedones operam contulisse sciam.

Aben Ezr. in Exod. 25. 16. R. Dav. Kimch. in 1. Reg. 8. Abulfar. Dyn. 2. Hist. Orient. 4. Reg. 22. 8. Chrylost. in Math. 2. Hom. 9. & in 1. Cor. 2. Hom. 7.

2. Par. 34. 14.

2. Mach. 2. 7.

Joseph. De bell. Jud. 1. 6. cap. 14.

Tertull. De habit. mul. cap. 3.

August. De civit. Dei. 1. 15. cap. 23.

Joseph. Antiq. libr. 3. cap. 1. & l. 6. cap. 5. Refelluntur argumenta Adversarium. Primum argumentum.